

Oooh!
Brugge

Ontdek vier sfeervolle wandelroutes langs adembenemende en verrassende plekjes in Brugge.

- ~ De wandeling **Verbluffend werelderfgoed** voert je naar de absolute toppers. Monumenten, pleinen of kerken die je moet gezien hebben. Jouw ultieme quick start guide naar het beste van Brugge in het hart van de stad.
- ~ In de wandeling **Bourgondische weelde** staat de bloeiperiode van de 15de eeuw centraal. Je treedt in de voetsporen van het flamboyante Bourgondische hof, machtige edelen en slimme kooplui. En natuurlijk mogen ook de Vlaamse primitieven hier niet ontbreken. Ideaal voor wie graag wegdroomt in een groots verleden.
- ~ De wandeling **Stille nostalgie** dompelt je onder in de verstilde sfeer van verborgen monumenten, gemoedelijke volkssteegjes en intiem groen. Op zoek naar het minder gekende Brugge verlaat je de platgetreden paden. Een must voor romantici en stiltezoekers.
- ~ Dankzij de wandeling **Hedendaagse hotspots** kijk je op een andere manier naar de stad. Je doorkruist de straten langs architecturale stadsvernieuwingprojecten en hedendaagse kunst in de publieke ruimte. Voor wie maar geen genoeg kan krijgen van Brugge.

Elke wandelroute bestaat in een lange en twee korte varianten.

B R U
G G E

VISIT
BRUGES

Oooh! Ontdek Brugge in 4 wandelroutes

Ontdek Brugge
in 4 wandelroutes

NL

NL

De geschiedenis in een notendop

Wandeling 1

Niet te missen: Verbluffend werelderfgoed

Wandeling 2

Luxe en blingbling: Bourgondische weelde

Wandeling 3

Even uitbollen: Stille nostalgie

Wandeling 4

Verrassend eigentijds: Hedendaagse hotspots

Praktische info

Toeristische infokantoren — p. 109

Register — p. 110

Stadsplan

Niet te missen:
Verbluffend werelderfgoed

Wandeling 1

4 km
± 2.30u

Deze wandeling neemt je mee door het toeristische hart van Brugge.

Een absolute must voor al wie de stad voor het eerst bezoekt.

In een paar uurtjes stap je langs alle hoogtepunten van het rijke werelderfgoed in de binnenstad. Voorbij verbluffende stadspaleizen, torenhoge kerken en eeuwenoude pleinen. Een stevige brok geschiedenis en leuke anekdotes houden je gezelschap. Quality time voor levensgenieters!

Wandeling 1

- 1 Burg
- 2 Vismarkt
- 3 Huidenvettersplein
- 4 Rozenhoedkaai
- 5 Dijver
- 6 Hof Arents
- 7 Gruuthusemuseum en O.L.V.-kerk
- 8 Sint-Janshospitaal
- 9 Walplein
- 10 Begijnhof
- 11 Minnewater
- 12 Vesten en Poertoren
- 13 Koning Albert I-park
- 14 Concertgebouw Brugge
- 15 't Zand
- 16 Sint-Salvatorskathedraal
- 17 Simon Stevinplein
- 18 Markt

Goed om weten: de wandeling bestaat in een lange en twee korte varianten. Kies aan de hand van het kaartje (• • •) wat voor jou het beste uitkomt.

1 BURG

Wieg van de stad

De Burg is de plaats van waaruit Brugge sinds de 9de eeuw is gegroeid en al eeuwenlang het bestuurlijke hart van de stad. De graven van Vlaanderen hadden hier hun residentie en vandaag tref je in het Stadhuis het Brugse stadsbestuur. De majestueuze gebouwen, waarvan je er een aantal kan bezoeken, benadrukken de rol van de Burg als machtscentrum.

In het midden prijkt het 14de-eeuwse gotische Stadhuis, een van de oudste der Nederlanden en een voorbeeld voor onder meer de stadhuisen van Leuven en Brussel. Vooral het vernieuwende gebruik van gevelbeelden kon in die periode op bewondering rekenen. Een absolute must is de indrukwekkende Gotische Zaal. Brugse koppels geven

hier nog altijd hun ja-woord en ook het stadsbestuur vergadert er.

Burg en Markt, toen en nu

Wandel het Stadhuis binnen en bekijk in de hal de schilderijen van de Burg en de Markt. Ze tonen hoe de pleinen eruitzagen in de 17de eeuw. Op het schilderij van de Burg (zie blz. 45) zie je de verdwenen Sint-Donaaskathedraal en je merkt ook dat het Landhuis van het Brugse Vrije een andere aanblik had. Het schilderij van de Markt (zie blz. 4) toont de Waterhalle die werd afgebroken in de 18de eeuw, en bovenop het Belfort spot je een houten torenspits. Deze brandde tweemaal af, waarna men het voor bekeken hield.

Rechts van het Stadhuis bemerk je de Basiliek van het Heilig Bloed. Dwaal rond in de benedienkapel (het enige goed bewaarde romaanse kerkgebouw van West-Vlaanderen) en vergaap je aan de neogotisch versierde bovenkapel. Al vanaf de 13de eeuw wordt hier de relikwie van het Heilig Bloed bewaard (zie blz. 90).

Links van het Stadhuis staat de voormalige Civiele Griffie met haar renaissancegevel. Het gebouw staat langs boven in verbinding met het Stadhuis, want reeds in de 16de eeuw werkten hier klerken van het stadsbestuur.

Ernaast zie je het Landhuis van het Brugse Vrije. Sinds de 18de eeuw werd het platteland rondom Brugge, dat de status van een apart

gebied had, vanuit dit classicistische complex bestuurd. Het Brugse Vrije had voordien al verschillende onderkomens gehad op de Burg en werd opgeheven door de Fransen in 1795.

Zowel in de Civiele Griffie als in het Landhuis van het Brugse Vrije zijn nu stadsdiensten gehuisvest. Wie het Brugse Vrije bezoekt, staat ongetwijfeld in bewondering voor de monumentale pronkschouw uit 1528 van de hand van renaissancekunstenaar Lanceloot Blondeel.

Oooh!

Wist je dat... een beer de oudste bewoner van de stad is?

Midden 9de eeuw, een winters landschap. Boudewijn I, eerste graaf van Vlaanderen, arriveert in de omgeving van de Burg. De eerste 'bewoner' die hij ontmoet is een forse besneeuwde bruine beer. Na een hevig gevecht kan hij het dier doden en als eerbetoon roept hij hem uit tot stadssymbool. Vanaf de 16de eeuw zie je de beer opduiken in het Brugse stadswapen, zoals boven de deur van de Civiele Griffie.

2 VISMARKT

Oudste vishal van België

Verse Noordzeevis was vroeger een delicatessie voor de rijken en de verkoop ervan vond aanvankelijk plaats op de Markt. Wegens het kwalijke geurtje werden de visboeren in de 18de eeuw echter naar dit plein verbannen, dat sindsdien Vismarkt heet. Oorspronkelijk werd de vis verkocht in houten kramen in openlucht. Tot stadsarchitect Jean-Robert Calloigne in 1820 een colonnade mocht ontwerpen als overdekking. Dit gebouw geldt nu als de oudste bewaard gebleven vishal van België.

Het classicistische bouwwerk steunt op 126 Toscaanse zuilen, herkenbaar aan hun gladde schachten. Vanwege de sobere en strenge uitstraling duikt dit soort zuilen vaak op in functionele architectuur zoals pakhuizen, kazernes of markthallen.

Op het binnenplein bevindt zich een waterpomp met Egyptisch aandoende obelisk, een modetrend in die periode. Aan de noordzijde

bemerk je een vierkant koertje met reling. Vroeger werd de vis hier na aankomst tentoongespreid en geveild.

Nog steeds kan je op de Vismarkt zeevis en visbereidingen kopen (elke ochtend van woensdag tot en met zaterdag). Ook verkopers van handgemaakte spullen tonen hier graag hun koopwaar. De wekelijkse markt met voedingswaren vind je elke woensdag op de Markt. Aan de Dijver staat in het weekend en op feestdagen een antiek- en brocantemarkt.

3 HUIDENVETTERSPLEIN

Van huid tot leder

Terwijl de Vismarkt de rijken bediende, kochten de armen van de 19de eeuw goedkope zoetwatervis op het Huidenvettersplein, in de volksmond 'de kleine Vismarkt' genoemd. Oorspronkelijk echter was het plein het domein van de huidenvetters of leerlooiers. Hing aan de opvallende paal in het midden ooit de weegschaal om de huiden (en later vis) te wegen? Niemand die het zeker weet. De zuil die er nu staat dateert pas van 1925, twee leeuwen houden het wapen van de

huidenvetters vast. Kijk vervolgens eens naar het grote gebouw met de haast raamloze muur op de bovenverdieping. Het is het naar 17de-eeuws model gerestaureerde ambachtshuis van de leerlooiers. Hier bewaarden en verkochten ze hun tot leder bewerkte dierenhuiden. Het gebouw rechts ernaast droeg de naam 'De Grootte Hollander', naar het gelijknamige koeienras. De koe staat afgebeeld boven de deur en taferelen van de lederbewerking sieren de gevel. Dit was de herberg waar de leerlooiers graag hun zinnen verzetten. De

traditionele leerbewerking kende verschillende bewerkingsmethodes al naargelang het eindproduct een portemonnee, schoen of nog iets anders moest worden. Het volledige proces kon tot een paar jaar duren en door de ongezonde lucht die hen daarbij omringde, stierven leerlooiers vaak op jonge leeftijd. Het vies kijkende mannetje op de hoek van het ambachtshuis haalt dus terecht zijn neus op.

4 ROZENHOEDKAAI

Een postkaart van Brugge

Wie indruk wil maken op Instagram, moet zeker plaatjes schieten op de Rozenhoedkaai. Tot het eind van de 18de eeuw heette deze plek Zoutdijk, omdat hier de schepen aanmeerden die zout kwamen lossen. In enorme hoeveelheden, want zout was hét goud van de middeleeuwen. Je kon er voedsel in bewaren en gerechten

Oooh!

Wist je dat... het Pandreitje niet voor niks zo breed is?

Haaks op de Rozenhoedkaai ligt het Pandreitje. Hier liepen tot eind 18de eeuw een straat én een reitje. Op een bepaald moment werd het reitje gedempt en dat verklaart waarom de straat zo breed is. Het zou echter 24 jaar duren om de klus te klaren, want het stadsbestuur wilde dat bouwlieden er hun puin in stortten. Een goede eeuw later plantte men de bomen, ze behoren tot de oudste platanen van de stad. Benieuwd naar het poortgebouw op het einde van de straat? Blader dan naar 10.

mee op smaak brengen. Woorden als 'salaris', 'salaire' en 'salary', die afstammen van het Latijnse woord voor zout 'sal', wijzen op de waarde van het product. Zelfs Romeinse soldaten kregen hun loon uitbetaald in zout. Maar hoe maken we dan een sprong van Zoutkaai naar Rozenhoedkaai? Wel, de kaai was ook de place to be als je een rozenkrans (paternoster) op de kop wilde tikken. Tegenwoordig vind je hier geen kraampjes met rozenkransen meer, maar de straatnaam verwijst naar een ingekorte versie van een 'rozenkrans'. Normaal gaat de gelovige drie keer het gebedssnoer rond en zegt bij elke kraal een gebed. Bij het 'rozenhoedje' beperkt hij zich tot één rondje. De chiquere rozenkransen bevatten destijds kostbaar Afrikaans ivoor of amber van de Baltische kusten. Brugge en het Duitse Lübeck waren tot het eind van de 15de eeuw de enige twee Europese steden waar

het toegestaan was om amber te bewerken. Een voorrecht dat de rozenkransmakers van Brugge zeker geen windeieren legde.

5 DIJVER

Van heilig water tot Europacollege

Door het ontbreken van kaaimuren heeft de Reie hier als enige plek in de stad haar natuurlijke uitzicht enigszins bewaard. Toch heet deze rei geen 'rei' zoals vrijwel overal elders, maar Dijver, wat 'heilig water' betekent in het

Keltisch. Het is wellicht de oudste plaatsnaam in de stad. Door de aanwezigheid van een bos met - voor de Kelten heilige - eikenbomen beschouwden ze deze plek langs het water hoogstwaarschijnlijk als een sacrale cultusplek. Laat deze plek dan ooit tot cultus hebben gediend, vandaag zwaaien cultuur en onderwijs de scepter, want je vindt hier nu het Groeningemuseum en het Europacollege. Het Groeningemuseum is Brugges meest befaamde museum met wereldberoemde werken van de Vlaamse primitieven (lees meer bij 3). Het Europacollege (zie ook 5) werd als idee geboren kort na de Tweede Wereldoorlog. Een aantal politieke leiders waaronder Winston Churchill kwamen toen bij elkaar in Den Haag. Ze droomden van een onafhankelijk instituut waar studenten van verschillende nationaliteiten samen zouden studeren en wonen. Europese samenwerking en integratie op beperkte schaal, zeg maar, een mooie oefening voor het 'echte' Europa. Een groepje bevlogen Bruggelingen zette zich in om dit instituut in Brugge op te richten en de rest is geschiedenis. Het Europacollege mag zich fier de allereerste Europese postuniversitaire opleiding ter wereld noemen. Aan Dijver ligt de hoofdzetel met administratie, maar de instelling heeft les- en verblijfsaccommodatie verspreid over de hele binnenstad.

Varen over de reien

Een boottrip over de Brugse reien is een absolute aanrader. Een half uur lang beleef je Brugge vanuit een verrassend kikvorsperspectief. Torens en paleizen lijken dubbel zo indrukwekkend! Schommelend op de deining duik je onder eeuwenoude bruggen of lijk je wel te gast in een van de romantische tuinen aan de waterkant. En een boottochtje wordt nóg aangenamer, want de rederijen schakelen fasegewijs over naar een duurzame elektrische vloot. Inschepen kan aan een van de vijf aanlegplaatsen in het centrum, aangeduid op de kaart met . Alle bootjes varen hetzelfde parcours en afvaarten zijn gegarandeerd van maart tot half november.

6 HOF ARENTS

Intiem stadspark met museum

Hof Arents was ooit de privétuin van het herenhuis dat je ziet staan op de brug naar het nabijgelegen Gruuthusedomein. Begin 20ste eeuw besloot de stad het classicistische pand met bijhorend 18de-eeuws koetshuis en tuin aan te kopen. De woning en de tuin kregen de naam van de laatste eigenaar, Aquilin Arents de Beertegem. Van de tuin maakte men een intiem stadspark met een streepje kunst.

Neem de tijd om even stil te staan bij de bronzen beeldengroep in het midden. Dit zijn de Vier Ruiters van de Apocalyps van Belgisch kunstenaar Rik Poot, een huiveringwekkende evocatie van revolutie, oorlog, honger en dood (lees meer bij 12). Ook de stenen zuilen vallen op. Dat zijn de enige

overblijfselen van de Waterhalle, een grote overdekte hal die ooit op de Markt stond (zie ook 6).

In het elegante herenhuis richtte men een museum in met het oeuvre van de Brits-Brugse kunstenaar Frank Brangwyn. Een multitalent dat vlot schakelde tussen schilderijen, aquarellen, tekeningen, meubelen, tapijten en aardewerk. Hij schonk een belangrijk deel van zijn collectie aan de stad. De benedenverdieping van het Arentshuis biedt dan weer ruimte aan tijdelijke presentaties uit de collecties van het Groeningemuseum en het stedelijk Prentenkabinet. In het voormalige koetshuis zit sinds 2002 de belangrijkste museumshop van Musea Brugge. Loop er zeker eens binnen voor een stijlvol aandenken of cadeautje.

7 GRUUTHUSEMUSEUM EN O.L.V.-KERK

Bourgondische pracht en praal

Vanaf het Bonifaciusbrugje heb je een goed uitzicht op twee absolute toppers. Rechts zie je het Gruuthusemuseum dat drie belangrijke periodes van de Brugse geschiedenis onder de loep neemt: de Bourgondische bloeiperiode, de minder bekende 17de en 18de eeuw en de historistische herontdekking van Brugge in de 19de eeuw. Elk tijdperk komt tot leven dankzij een schitterende collectie eeuwenoude objecten.

Minstens even bezienswaardig is het interieur; het museum werd ingericht in het luxueuze 15de-eeuwse stadspaleis van de heren van Gruuthuse. Het romantische balkon met uitzicht op de fotogenieke omgeving kan je betreden tijdens een bezoek. Maar dé grote blikvanger is toch de authentieke, middeleeuwse bidkapel die uitzicht geeft op het gotische koor van de O.L.V.-kerk. Hier woonde de familie Gruuthuse in alle rust de mis bij zonder zich tussen het volk te moeten mengen. De bidkapel was een ultieme uiting van hun macht en rijkdom. Ze lieten hun privékapel tegen de kerk aanbouwen en zo werd die letterlijk een onderdeel van het kerkgebouw zelf. Wat een lef! Tijdens een bezoek aan het museum passeer je vanzelf langs de bidkapel, van buitenaf kan je ze ontdekken als overkapping van de smalle passage tussen het paleis en de kerk. Ga er maar eens

Oooh!

Wist je dat... de Gruuthuses een piepklein venstertje hadden?

Vlabbij de Bonifaciusbrug kijkt een klein gotisch venstertje in de gevel van het Gruuthusepaleis uit op het water. In tijden waarin elektriciteit nog niet bestond, dienden zulke venstertjes als verlichting en verluchting en ze bevonden zich meestal in een hoek aan de achterzijde. Erdoor naar buiten kijken kon ook, maar erg veel kon je uiteraard niet zien. Brugge telt in totaal vijf zulke venstertjes. Speur maar eens rond, wie alle wandelingen in deze gids volgt, kan nog drie venstertjes ontdekken.

staan en leg je hoofd in je nek om op te kijken naar de monumentale O.L.V.-kerk. De toren is ongeveer 115,5 meter hoog. Brugse bouwlieden werkten maar liefst 200 jaar aan wat uiteindelijk de op een na hoogste bakstenen kerktoeren ter wereld werd. De bouw van de huidige kerk startte begin 13de eeuw, maar al in de 9de eeuw bevond zich een bescheiden kerk op deze plek.

Het pronkstuk van de rijke collectie is de witmarmeren 'Madonna met Kind' van Michelangelo himself, het enige beeld dat Italië verliet tijdens zijn leven.

Nieuwsgierig geworden? Bij **1** en **13** lees je meer over het Gruuthusepaleis en de O.L.V.-kerk.

8 SINT-JANSHOSPITAAL

Acht eeuwen geschiedenis van zorg

Het Sint-Janshospitaal (12de eeuw) is een van de oudste hospitaalgebouwen van Europa. In die periode beleefde Brugge een groeispurt en het stadsbestuur besliste om onderdak en verzorging te bieden aan wie het nodig had. Let wel, een hospitaal was in die tijd eerder een opvangtehuis; de eerste bekommernis was niet het lichaam genezen, maar de zielenzorg. Het Sint-Janshospitaal ontving armen en zieken, maar ook reizigers en pelgrims, want het was gelegen langs een van de belangrijkste invalswegen net binnen de eerste stadsomwalling.

Het immense domein omvatte in die tijd niet alleen de ziekenzalen met kerk, maar ook een kerkhof, kloostergebouwen voor de broeders en zusters, een brouwerij, bakkerij, apotheek met kruidentuin en een boomgaard. In de 19de eeuw verdween veel om plaats te maken

voor een nieuw hospitaal. Dat werd opgevat als een centrale rondgang met haaks daarop de ziekenzalen. Dit gebouw ligt nog steeds centraal op de site en doet dienst als congres- en evenementenlocatie. In de jaren 1970 ten slotte verrees buiten de stad het AZ Sint-Jan dat tot op heden de eeuwenlange medische traditie van Brugge voortzet. Vandaag herbergt het middeleeuwse gebouwencomplex een imponerende collectie medische instrumenten, maar ook een rijke schat aan kunstwerken. De grote publiekstrekker zijn de zeven werken van de Vlaamse primitief Hans Memling (zie ook **11**). De schilderijen, meubelen, beeldhouwwerk, tin- en zilverwerk en nog veel meer zijn stille getuigen van meer dan 800 jaar zieken- en zielzorg. Het monumentale eikenhouten gebinte van de Diksmuidezolder, een van de oudste van Europa, is eveneens een unicum.

Tip De hospitaalapotheek

De tijd lijkt te hebben stilgestaan in de 17de-eeuwse, haast authentiek bewaarde hospitaalapotheek. Je verbeeldt je zonder moeite hoe de zusters in hun ruisende zwart-witte gewaden de kruiden verwerkten tot medicijnen. De ruimte was zowel apotheek, laboratorium als verpleegzaal, zoals blijkt uit een schilderij ter plaatse. Interessant is ook het Winkel Bouck dat in de apotheek bewaard wordt, een 18de-eeuws receptenboek voor een aantal vaak gemaakte geneesmiddelen. De planten die je erin terugvindt zoals anijs, hondsroos, venkel of zoethout, groeien in de kruidenperkjes bij de ingang.

9 WALPLEIN

Waar bier onder de grond stroomt

Het Walplein is de thuisbasis van het officiële Brugse stadsbier 'Brugse Zot'. Al sinds de 16de eeuw wordt op deze plek gerstenat gebrouwen, maar echte faam kwam er dankzij brouwerij De Halve Maan. Deze authentieke en tevens oudste nog actieve stadsbrouwerij is een familiebedrijf waar sinds 1856 al zes generaties brouwers elkaar opvolgden.

De naam 'Brugse Zot' verwijst naar de bijnaam die Maximiliaan van Oostenrijk aan de Bruggelingen gaf. Het verhaal luidt dat op een bepaald moment een uitbundige stoet van bonte feestvierders en zotten door de straten trok. Als de inwoners Maximiliaan nadien vroegen om een nieuw 'zothuis' (gekkenhuis) te financieren, was zijn antwoord kort

maar krachtig: 'Ik heb hier alleen nog maar zotten gezien. Sluit gewoon de stadspoorten, en Brugge is één groot zothuis.' Sinds 2016 verbindt een ondergrondse bierpijplijn van drie kilometer lang de brouwerij met de

bottelarij buiten het centrum. Het is zonder meer een duurzame oplossing voor de binnenstad, want eerder vormde het transport per vrachtwagen, tot wel drie keer per dag, een belasting voor mens en milieu. Wandel gerust door de poort van de brouwerij en richt je blik naar de grond om deze ondertussen wereldberoemde en uiterst innovatieve oplossing te bekijken.

Tegenover de brouwerij op het plein staat een beeldengroep van Jef Claerhout met figuren uit de Griekse mythologie. Het kunstwerk is een hulde aan de Brugse koetsiers en hun paarden die tijdens een ritje door de stad ook het Walplein aandoen.

Zin om je brouwerijkennis bij te spijkeren onder het genot van een frisse pint? Dan kan je ook naar brouwerij Bourgogne des Flandres (Kartuizerinnenstraat 6). Je beleeft er het brouwproces of tapt zelf een digitaal glas. Nog meer bierweetjes sprokkel je in het interactieve Bruges Beer Experience (Breidelstraat 3) met zijn bar die uitkijkt op de Markt. Net buiten het centrum ligt artisanale brouwerij Fort Lapin, een kleinschalige onderneming die zich met veel enthousiasme toelegt op biertjes naar eigen recepten.

10 BEGIJNHOF

Oorverdovende stilte

Sinds 1998 prijkt het Brugse Begijnhof samen met twaalf andere Vlaamse beghijnhoven op de UNESCO-Werelderfgoedlijst. Wie het Begijnhof betreedt, raakt meteen onder de indruk van deze verstilde oase van witgeschilderde huisjes en de charmante binnentuin. Het 'Prinselijk Begijnhof Ten Wijngaarde' ontstond rond 1245 als een gesloten gemeenschap van beghijnen. Deze alleenstaande dames, die geen eeuwige kloostergeloften aflegden en een meer vrijgevochten en zelfstandig leven leidden dan we misschien wel denken, hadden elk hun eigen reden om in een beghijnhof te gaan wonen. Ze stonden onder het alziend oog van de grootjuffrouw, wiens huis je nog herkent aan de versierde barokgevel in de zuidwestelijke hoek. Wie de kerk met barokinterieur

